

Na osnovu člana 56. stav 2. a u vezi sa članom 160. stav 2. tačka a) Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu ("Službeni glasnik BiH", broj 36/08), člana 4. i 14. stav 1. alineja 8. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06 i 88/07) i člana 16. Zakona o upravi Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02), Ministarstvo sigurnosti donosi

PRAVILNIK

O ZAŠTITI STRANACA ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA

I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Pravilnika)

Ovim pravilnikom utvrđuju se pravila i standardi u postupanju kao i druga pitanja u vezi sa prihvatom, oporavkom i povratkom stranaca žrtava trgovine ljudima (u daljnjem tekstu: žrtve trgovine).

Član 2.

(Upotreba termina)

U smislu ovog pravilnika:

(a) "Trgovina ljudima" znači regrutovanje, transport, transfer, skrivanje/pružanje utočišta ili prihvata osoba, putem prijetnje ili upotrebom sile ili drugih oblika prinude, otmice, prevare, obmanjivanja, zloupotrebe vlasti ili stanja ugroženosti, davanje ili primanje novca ili benificija za dobijanje pristanka osobe koja ima kontrolu nad nekom drugom osobom, u svrhu eksploatacije.

Eksploatacija uključuje, i u najmanjoj mjeri, iskorištavanje prostitucije ili druge oblike seksualnog iskorištavanja, prisilni rad ili usluge, ropstvo ili praksu sličnu ropstvu, pokornost ili uzimanje organa.

(b) Pristanak žrtve trgovine ljudima na namjeravanu eksploataciju izloženu u tački (a) ovog člana biće nevažan kada je upotrijebljeno bilo koje sredstvo izloženo u tački (a).

(c) Regrutovanje, transport, transfer, skrivanje ili prihvata djeteta radi eksploatacije smatraće se "trgovinom ljudima" čak i kada ne uključuje nijedno sredstvo predviđeno tačkom (a) ovog člana.

(d) "Dijete" znači osobu ispod osamnaest godina starosti.

(e) "Specijalni tretman djeteta" podrazumijeva obezbjeđenje smještaja na sigurno mjesto, poštivanje mišljenja djeteta, pravo na povjerljivost i diskreciju, pravo na informaciju, efikasno vođenje postupka odnosno procjenu pojedinačnog slučaja, pronalaženje i primjenu trajnog rješenja.

(f) Organi u postupanju su: organizacione jedinice Ministarstva sigurnosti, tužilaštva, ministarstva unutarnjih poslova, inspekcijски organi, nadležni organi socijalne zaštite.

Član 3.

(Zaštita privatnosti i identiteta žrtve trgovine)

(1) U cilju osiguranja zaštite privatnosti i identiteta žrtava trgovine, u svim postupcima obavezna je primjena pravila povjerljivosti.

(2) U cilju zaštite identiteta žrtava trgovine Ministarstvo sigurnosti će uspostaviti evidencije ličnih podataka žrtava trgovine, usaglašene sa zakonima i drugim propisima o zaštiti ličnih podataka, te omogućiti pristup podacima osobama ovlaštenim za korištenje tih podataka.

Član 4.

(Zaštita žrtava trgovine)

Organi u postupanju neće pokretati postupke protiv žrtava trgovine zbog nezakonitog ulaska ili boravka u zemlji ako su ove radnje izvršene u direktnoj vezi sa trgovinom ljudima.

Član 5.

(Zabrana diskriminacije)

Prema žrtvama trgovine ne smije se ispoljavati diskriminacija po bilo kojim osnovama, uključujući spol, rasu, boju kože, jezik, vjeroispovjest, politička i druga stajališta, nacionalno i socijalno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovinski status, dob, psihičku ili fizičku invalidnost, status koji se stiče rođenjem ili neki drugi status.

Član 6.

(Privremeni boravak iz humanitarnih razloga)

(1) Žrtva trgovine, shodno odredbi člana 54. stav 1. tačka a) a u vezi sa članom 52. stav 5. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu (u daljnjem tekstu: Zakon), stiče pravo na odobrenje privremenog boravka iz humanitarnih razloga u trajanju do najviše šest mjeseci, u cilju pružanja zaštite i pomoći u oporavku i povratku u zemlju uobičajenog boravka.

(2) Postupak za odobrenje privremenog boravka iz humanitarnih razloga provodi Služba za poslove sa strancima (u daljnjem tekstu: Služba).

(3) Privremeni boravak iz humanitarnih razloga biti će produžen ako postoje Zakonom propisani razlozi.

(4) Stranac - žrtva trgovine dužna je zahtjev za produženje privremenog boravka iz humanitarnih razloga dostaviti nadležnoj organizacionoj jedinici Službe najkasnije 15 dana prije isteka važećeg perioda boravka.

Član 7.

(Posebna zaštita djece)

(1) Sva djeca u smislu definicije iz ovog Pravilnika imaju pravo na specijalni tretman i zaštitu.

(2) Postupci u kojima se razmatraju prava i interesi djece smatraju se hitnim.

II. PRIHVAT I SMJEŠTAJ ŽRTAVA TRGOVINE

Član 8.

(Uslovi za prihvata i smještaj žrtava trgovine)

(1) Organi u postupanju su dužni da sa strancima za koje postoje osnovi sumnje da se radi o žrtvama trgovine postupaju kao sa žrtvama trgovine sve dok postoje navedeni osnovi sumnje.

(2) U postupku identifikacije žrtve trgovine nadležni organi su dužni da cijene sljedeće pokazatelje:

- samoidentifikaciju,
- mjesto i uslove gdje je stranac potencijalna žrtva trgovine pronađena,
- ograničenje lične slobode,
- psiho-fizičko stanje osobe,
- dob osobe, posebno ako su osobe u dobi do 18 godina,
- način i svrhu ulaska u Bosnu i Hercegovinu,
- status, kretanje i boravak osobe u Bosni i Hercegovini,
- posjedovanje putne isprave,
- posjedovanje finansijskih sredstava i
- druge okolnosti relevantne za pravilnu identifikaciju.

Član 9.

(Obaveza organa u postupanju)

Organi u postupanju u slučaju postojanja osnovna sumnje da se radi o žrtvi trgovine - strancu dužni su bez odlaganja pismeno obavijestiti organizacionu jedinicu Službe, a u cilju osiguranja prihvata i smještaja.

Član 10.

(Obavljanje intervjua)

(1) Inspektor za strance nadležne organizacione jedinice Službe u mjestu gdje je zatečen stranac za kojeg postoje osnovi sumnje da je žrtva trgovine će obaviti intervju uz prethodno upoznavanje stranca sa pravima i obavezama utvrđenim Zakonom, kao i o mogućnosti korištenja neovisne pravne pomoći u svim fazama postupka, te o pravu da tok postupka prati na jeziku koji razumije, što će se zapisnički konstatovati.

(2) Inspektor za strance organizacione jedinice Službe će prilikom obavljanja intervjua utvrditi sve činjenice iz člana 8. ovog pravilnika.

(3) Organizaciona jedinica Službe istovremeno je obavezna dostaviti odgovarajuću informaciju nadležnom tužilaštvu uz osiguranje povjerljivosti izvora informacije.

Član 11.

(Postupak i nadležnost za smještaj žrtve trgovine)

- (1) Nadležna organizaciona jedinica Službe će, nakon obavljenog intervjua, a uz saglasnost stranca za kojeg postoje osnovi sumnje da je žrtva trgovine ljudima i uz konsultacije sa tužiocem, stranca uputiti u ustanovu za smještaj žrtava trgovine ljudima (u daljnjem tekstu: sklonište) radi pružanja pomoći i zaštite, te radi sprječavanja njegove daljnje eksploatacije ili zlostavljanja.
- (2) Osoba za koju postoje osnovi sumnje da je žrtva trgovine će dobiti status zaštićene osobe na period od 30 dana, što će se smatrati periodom razmišljanja za donošenje odluke o podnošenju zahtjeva za odobrenje boravka u skladu sa članom 6. Pravilnika.
- (3) Ukoliko se dob stranca ne može utvrditi sa sigurnošću, a postoje razlozi za vjerovanje da se radi o djetetu, isti se tretira kao dijete, poduzimaju se sve posebne propisane mjere u cilju zaštite najboljeg interesa djeteta, te se obavještava mjesno nadležni općinski organ uprave za poslove socijalne zaštite u cilju osiguranja privremenog staratelja.
- (4) Uprava skloništa će bez odlaganja dostaviti nadležnoj organizacionoj jedinici Službe i Ministarstvu informacije o prijemu upućene osobe.
- (5) Uprava skloništa će osigurati osobama iz stava 1. ovog člana uživanje svih prava koja su osigurana ovim pravilnikom.

Član 12.

(Podnošenje zahtjeva za privremeni boravak)

- (1) Stranac - žrtva trgovine ako nema regulisan boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine, a ima odobren prihvata, nadležnoj organizacionoj jedinici Službe, podnosi zahtjev za odobrenje privremenog boravka iz humanitarnih razloga, a za dijete žrtvu trgovine zahtjev podnosi njegov zastupnik - staratelj.
- (2) Nadležna organizaciona jedinica Službe podnosiocu zahtjeva iz stava 1. ovog člana izdaje potvrdu u skladu sa članom 60. stav 7. Zakona.

Član 13.

(Odlučivanje o zahtjevu za privremeni boravak)

Postupak za odobrenje privremenog boravka iz prethodnog člana ovog pravilnika provodi i rješenje donosi organizaciona jedinica Službe, cijeneći dokaze, činjenice i okolnosti iznesene u zahtjevu za privremeni boravak, ocjenu organa pred kojim se vodi postupak ili preporuku drugog nadležnog organa ili nalaz specijaliste medicinske struke ili psihologa odgovarajuće zdravstvene ustanove o potrebi liječenja ili oporavka.

III. POMOĆ ŽRTVAMA TRGOVINE

Član 14.

(Prava žrtava trgovine)

- (1) U cilju osiguranja posebne zaštite i pomoći žrtvama trgovine u vezi sa prihvatom, oporavkom i povratkom, žrtvi trgovine se osigurava:

- adekvatan i siguran smještaj,

- zdravstvena zaštita,
 - informisanje o njenom pravnom statusu i savjetovanje u segmentu njezinih prava i obaveza, na jeziku koji žrtva razumije,
 - pravnu pomoć žrtvi u toku krivičnog i drugih postupaka u kojima žrtva ostvaruje svoja prava,
 - informacije o načinu pristupa diplomatsko konzularnim predstavništvima zemlje porijekla ili uobičajenog boravka žrtve trgovine,
 - informacije o mogućnostima i postupku repatrijacije i
 - različiti vidovi treninga i edukacija u zavisnosti od finansijskih mogućnosti.
- (2) Nadležni organi će u osiguranju prava iz stava 1. ovog člana voditi računa o dobi, spolu i specijalnim potrebama žrtve, posebno obraćajući pažnju na specifične potrebe djece, uključujući adekvatan smještaj, obrazovanje i brigu.
- (3) Pomoć žrtvama trgovine iz stava 1. ovog člana mogu osiguravati nevladine organizacije koje imaju zaključen protokol o saradnji sa Ministarstvom sigurnosti.

Član 15.

(Adekvatan i siguran smještaj)

- (1) U cilju osiguranja adekvatnog i sigurnog smještaja žrtava trgovine Ministarstvo sigurnosti će u skladu sa članom 98. stav 1. Zakona osnovati Centar za smještaj žrtava trgovine ljudima i u skladu sa članom 98. stav 6. Zakona vršit će nadzor nad radom navedene specijalizovane ustanove za prihvatanje stranaca.
- (2) Ministarstvo sigurnosti može potpisati Protokol o saradnji sa NVO-ima o korištenju kapaciteta NVO-a kojim će biti uređena međusobna prava i obaveze uz poštivanje odredbi ovog pravilnika.
- (3) Osoba smještena u sklonište za koju se utvrdi da je žrtva trgovine, ostaje u skloništu i nastavlja uživati stečena prava do repatrijacije ili isteka prava na privremeni boravak iz humanitarnih razloga, ukoliko ne zatraži drugi status u skladu sa pozitivnim propisima.
- (4) Osoba smještena u sklonište za koju se utvrdi da je žrtva trgovine ukoliko podnese zahtjev za međunarodnu zaštitu u Bosni i Hercegovini, u skladu sa odlukom organizacione jedinice Ministarstva sigurnosti koja provodi postupak međunarodne zaštite, može ostati u skloništu dok se ne donese pravosnažna odluka o podnesenom zahtjevu za međunarodnu zaštitu u skladu sa članom 116. stav 1. tačka a), b), c) ili konačna odluka u skladu sa članom 116. stav 1. tačka d) ili e) Zakona. Sve informacije o postupku po zahtjevu za međunarodnom zaštitom smatraju se povjerljivim podacima.
- (5) Uprava skloništa će nadležnim organima omogućiti preduzimanje zakonom propisanih radnji i u skloništu, a u vezi gonjenja i kažnjavanja organizatora trgovine ljudima na način koji neće ugroziti prava i zaštitu žrtve trgovine ili je dodatno traumatizirati. Navedene radnje mogu se preduzimati i uz prisustvo pravnog savjetnika žrtve trgovine i/ili lica koje pruža psihološku podršku žrtvi.
- (6) Zaštita objekata skloništa će se osigurati shodno zakonskim propisima.

Član 16.

(Zdravstvena zaštita)

- (1) U toku boravka u skloništu žrtva trgovine ima pravo na zdravstvenu zaštitu.
- (2) Zdravstvena zaštita se osigurava kroz zaključivanje ugovora o pružanju zdravstvene zaštite između Ministarstva sigurnosti i zdravstvene ustanove.
- (3) Ako se smještaj i zbrinjavanje žrtava trgovine vrši putem partnerske NVO, žrtvama trgovine se zdravstvena zaštita osigurava u obimu utvrđenom zakonom, na način utvrđen Protokolom između Ministarstva sigurnosti i NVO.

Član 17.

(Informisanje i savjetovanje)

U toku boravka u skloništu, žrtva trgovine ima pravo na informisanje i pravno savjetovanje o svojim pravima i obavezama, na jeziku koji razumije.

Savjetovanje će biti obezbjeđeno putem advokata ili službi za besplatnu pravnu pomoć ili na drugi način koji obezbjeđuje zaštitu prava žrtve trgovine.

IV. REPATRIJACIJA

Član 18.

(Postupak repatrijacije)

- (1) Nadležna organizaciona jedinica Službe u saradnji sa Upravom skloništa, priprema i pokreće prema Ministarstvu sigurnosti repatrijaciju žrtava trgovine ljudima u zemlju uobičajenog boravka. Ministarstvo sigurnosti u saradnji sa Ministarstvom vanjskih poslova i Službom realizuje postupak repatrijacije.
- (2) Postupak repatrijacije može se realizirati uz pomoć i saradnju sa Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM), što će se regulisati Protokolom o saradnji između Ministarstva sigurnosti i IOM-a.

V. ZAŠTITA DJECE

Član 19.

(Posebna zaštita djece)

- (1) Dijete koje nije državljanin Bosne i Hercegovine uživa ista prava na brigu i zaštitu kao i djeca koja su državljani Bosne i Hercegovine.
- (2) U toku provođenja postupka smještaja djeteta u sklonište nadležna organizaciona jedinica Službe obavještava organ uprave nadležan za poslove socijalne zaštite, u mjestu gdje se sklonište nalazi o potrebi postavljanja privremenog staratelja koji je u obavezi da zastupa interese djeteta u postupku do nalaženja trajnog rješenja.
- (3) Nadležni organi su dužni informirati imenovanog staratelja o svim pitanjima od interesa za dijete žrtvu trgovine koji će biti pozvan da zastupa interes djeteta u svim fazama postupka.
- (4) Sve aktivnosti nadležnih organa moraju biti poduzete u najboljem interesu djeteta što podrazumijeva da svaka aktivnost mora biti poduzeta uz najveću brigu i zaštitu koja je prijeko potrebna za dobrobit djeteta, uzimajući u obzir prava i obaveze njegovih roditelja, staratelja ili drugih pojedinaca koji su pravno odgovorni za dijete, kao i mišljenje djeteta koje se cijeni prema uzrastu i dobi djeteta.

(5) Sve akcije koje se tiču djeteta žrtve trgovine ljudima moraju se preduzimati sa najvećim stepenom hitnosti i efikasnosti. Sve mjere moraju biti preduzete u cilju zaštite privatnosti i identiteta djeteta žrtve trgovine ljudima.

(6) Ako se ne može sigurno odrediti dob žrtve trgovine ljudima, a postoje razlozi koji navode da je žrtva trgovine djeteta, sa takvom osobom postupa se sa pretpostavkom da je žrtva - djeteta.

Član 20.

(Smještaj djece u sklonište)

(1) Organizaciona jedinica Službe je dužna bez odlaganja smjestiti u sklonište djeteta - stranca bez pratnje roditelja ili staratelja, koje ne posjeduju važeće dokumente o boravku u Bosni i Hercegovini.

(2) U najboljem interesu djeteta, u sklonište se smještaju i djeca, bez pratnje roditelja ili staratelja, koja imaju važeće dokumente ako postoji opravdana sumnja da se radi o žrtvi trgovine ljudima.

(3) Djeca se smještaju, ako je moguće, u posebna odjeljenja skloništa namijenjena djeci i odvojeno od odraslih osoba smještenih u sklonište i ukoliko to nije u suprotnosti sa najboljim interesom djeteta.

(4) Dijete smješteno u sklonište uživa sva prava koja uživaju žrtve trgovine ljudima, kao i posebna prava koja mu pripadaju kao djetetu, a u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine i međunarodnom Konvencijom o pravima djeteta.

(5) Dijete ostaje u skloništu sve dok se ne završi postupak provjere podataka i uspostavljanja kontakta sa nadležnim organom zemlje porijekla odnosno roditeljem ili ovlaštenim starateljem, te dok se u skladu sa zakonom i ovim pravilnikom ne obezbijedi siguran povratak djeteta.

Član 21.

(Povratak djeteta)

(1) Dijete žrtva trgovine ljudima koje nije državljanin Bosne i Hercegovine ima pravo na povratak u zemlju porijekla ili uobičajenog boravka.

(2) Realizator povratka dužan je da obezbijedi proceduru povratka koja osigurava da dijete bude primljeno u zemlju porijekla ili uobičajenog boravka od strane člana nadležnog organa koji se bavi zaštitom djece, i/ili djetetovog roditelja ili zakonitog staratelja.

(3) Staratelj, uz pomoć Službe i drugih nadležnih državnih organa započinje proces pribavljanja dokumentacije i informacija iz zemlje djetetovog porijekla ili uobičajenog mjesta boravka kako bi se izvršila procjena rizika i sigurnosti, nakon čega se donosi odluka o tome da li ponovo spojiti dijete sa njegovom porodicom i/ili ga vratiti u zemlju porijekla ili uobičajenog boravka.

(4) Dijete žrtva trgovine neće biti vraćeno u zemlju porijekla ili uobičajenog boravka ako postoji opravdana sumnja, a nakon procjene rizika i bezbjednosti, da postoje razlozi da povratak djeteta ugrožava njegovu bezbjednost ili bezbjednost članova njegove porodice.

(5) Postupak povratka - repatrijacije može se realizirati uz pomoć i saradnju sa Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM), što će se regulisati Protokolom o saradnji između Ministarstva sigurnosti i IOM-a.

VI. TROŠKOVI SMJEŠTAJA, OPORAVKA I REPATRIJACIJE

Član 22.

(Troškovi smještaja, oporavka i repatrijacije žrtava trgovine)

Troškovi smještaja, oporavka i repatrijacije se obezbjeđuju u budžetu institucija Bosne i Hercegovine, budžetima nadležnih entitetskih ministarstava i budžetu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, a mogu se obezbjeđivati i iz drugih izvora kao što su donacije, projekti, programi vladinih i nevladinih domaćih i inostranih organizacija koji se usaglašavaju sa nadležnim Ministarstvom sigurnosti.

VII. PRIJELAZNE ODREDBE

Član 23.

(Zaštita prava)

Nijedna odredba iz ovog pravilnika ne utiče na prava, obaveze i odgovornosti organa vlasti Bosne i Hercegovine koje proističu iz domaćeg zakonodavstva, međunarodnog humanitarnog prava i ljudskih prava, a posebice, gdje je to relevantno, Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine i njenog Protokola iz 1967. godine, te načela *non-refoulementa* u njima sadržanog.

Član 24.

(Prestanak važenja propisa)

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje primjena Pravilnika o zaštiti stranaca žrtava trgovine ljudima ("Službeni glasnik BiH", broj 33/04).

Član 25.

(Stupanje na snagu Pravilnika)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-02-282/08
20. oktobra 2008. godine
Sarajevo

Ministar
Tarik Sadović, s. r.